NASO

Casa Martha

Připravila Tereza Šváchová — Foto Maureen M. Evans

Vyšší moc přírody umí náhle zasáhnout do života všem lidem bez rozdílu. Tak tomu bylo i po silném zemětřesení v Mexiku v roce 2017. Když jsou těmi postiženými navíc chudí lidé, musí se společnost semknout a dotyčným pomoci.

Epicentrum ničivého zemětřesení se sice nacházelo v mexickém státě Pueblo, ale domy bořilo i v okolních regionech. Po ukončení záchranných akcí se aktivovaly jednotlivé neziskové organizace a začaly řešit situaci konkrétních lidí tak, aby se jejich životy vrátily v rámci možností do normálu. Jednou z takových byla i organizace Pien Za Sostenible, která vyzvala řadu lokálních architektonických kanceláří k participaci na projektu obnovy padesáti rodinných domů, které byly v důsledku této přírodní katastrofy zničeny. Cíl měli všichni společný – pomoci postiženým zemětřesením, navrhnout efektivní a relativně snadno realizovatelné projekty a získat pro ně finanční podporu různých institucí a dárců.

Pokorný dům pro dvě generace

Jedním z oslovených subjektů byla i mexická kancelář Naso. Té připadl projekt rodinného domu pro čtyřčlennou rodinu. Pozemek se nacházel mezi dvěma významnými místy – Malinalcem a Chalmou. Prvně jmenovaným je známé archeologické naleziště a častý cíl turistů. Chalma je zase jedním z nejdůležitějších poutních destinací v Mexiku.

Casa Martha je dům pojmenovaný po jeho nejstarší obyvatelce, která zde žije společně se svým manželem a dvěma dospělými syny. Oba starší lidé trpí různými fyzickými handicapy – matka má potíže s chůzí a otec je téměř slepý. Tyto skutečnosti inspirovaly architekty v přístupu k projektu a byly východiskem konceptu návrhu. Ten je založen na třech myšlenkách – vytvořit jasnou a přístupnou dispozici s funkčním provozním schématem, které zajistí soběstačnost a nezávislost obou rodičů; podpořit vzájemné soužití mezi rodiči a jejich syny, ale zároveň respektovat jejich soukromí; vytvořit prostory, které by do budoucna mohly mít určitý komerční potenciál, a rodině tak zajistily alespoň malý finanční příjem navíc.

Kopcovitá střešní krajina

Členění stavebního pozemku bylo pro návrh domu zásadní. Parcela se rozprostírala na kopci, a nabízela dvě naprosto odlišné polohy: část přiléhající k cestě byla velmi strmá a členitá, ta druhá (vzdálenější) nabízela téměř rovinatý plácek. Od počátku bylo jasné, že hmota nového domu vznikne ve stejné půdorysné stopě, ve které se nacházel dům před zemětřesením, tedy na rovině.

Zásadní pro rozhodování byla stabilita půdy, jednoduchost výstavby a možnost vytvořit hlavní obytné prostory úplně bezbariérově, bez výškových rozdílů. Na konci návrhu stál jednoduchý kvádr, který obsahoval prostory denního užívání: kuchyni, jídelnu, koupelnu a dvě ložnice. Jedna z ložnic měla sloužit rodičům, druhá jednomu ze synů. Srdce domu tvoří obytný prostor mezi oběma ložnicemi. Ten lze za slunného počasí zcela otevřít pomocí posuvných dveří a propojit s exteriérem. Z obýváku se v jeden moment stane zastřešená veranda, která umožní svým obyvatelům úplně splynout s okolním světem.

Třetí ložnice je umístěna v patře. Je přístupná nezávislým schodištěm a využívá stropu nižší úrovně jako terasy. Klenutou betonovou střechou tato část domu odkazuje na okolní kopcovitou krajinu. Zároveň je tento tvar příhodný a logický vzhledem k místním četným dešťům. Materiál nosné konstrukce byl pro všechny domy z generelu jednotný. Skládal se ze stavebních bloků vyrobených hutněním hlíny, které byly v interiéru ponechány pohledové, bez další povrchové úpravy.

Přidaná hodnota v patře

Sama poloha domu v sobě skýtá velký potenciál. V bezprostřední blízkosti se totiž nachází několik významných turistických poutních míst. Z tohoto důvodu je záměrně třetí ložnice navržena jako úplně nezávislá na zbytku domu, aby ji v budoucnu mohla rodina využít pro krátkodobé pronájmy, a vylepšit tak rodinnou ekonomickou situaci. Prostorové členění domu nabízí možnost přizpůsobení různých stylů života a zároveň dává rodině stabilní, sociální a nezávislou budoucnost.

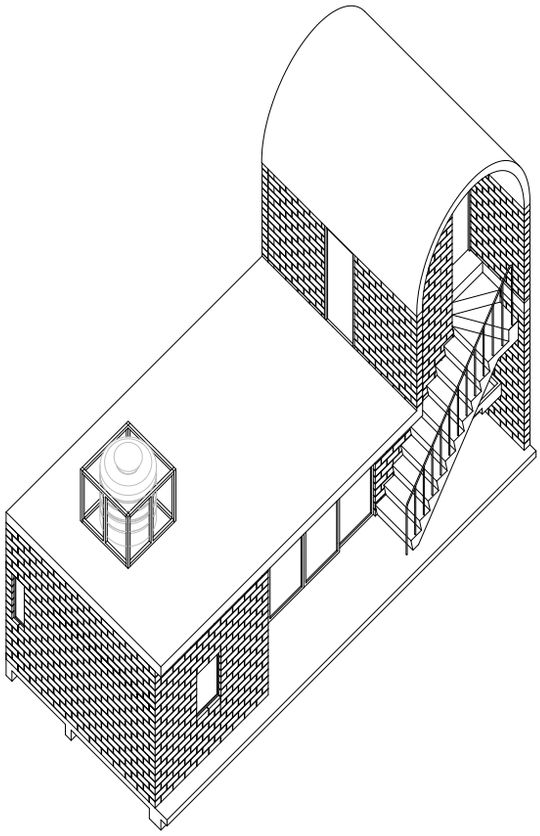

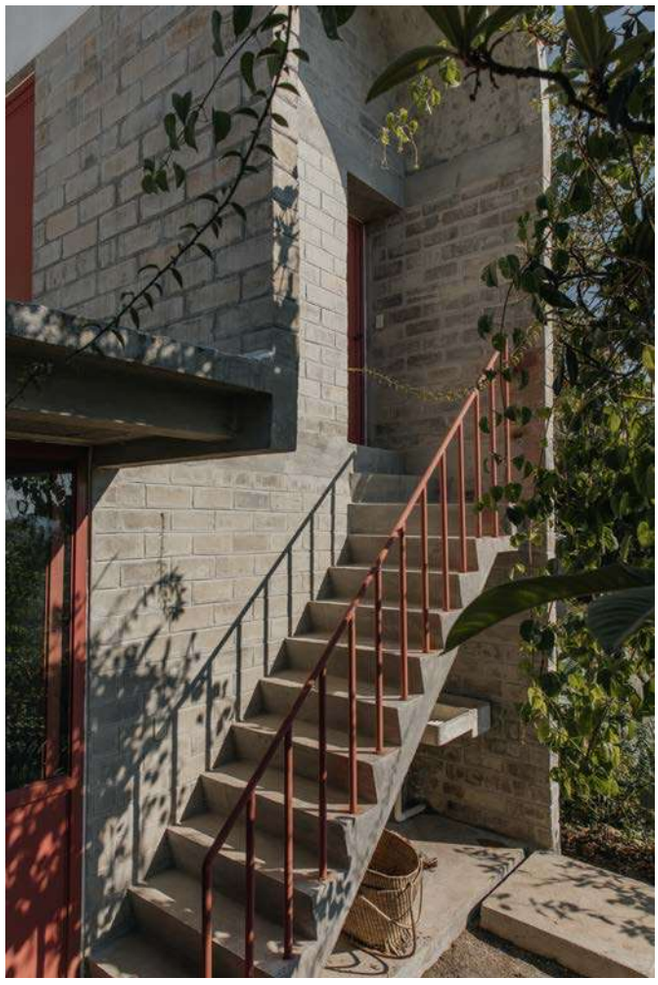

Otázky pro Josého Ignacia Vargase

Dům jste navrhovali na pozemek, kde už jeden objekt dříve stál. Ten se zřítil při zemětřesení. Zohledňovali jste při návrhu, že by se stejná situace mohla v budoucnu opakovat?
Ano. Generel vedený společností Pien Za Sostenible *(nezisková společnost, která se věnuje výstavbě trvale udržitelných projektů se sociálním podtextem, pozn. red.)* spočíval v návrhu padesáti konkrétních domů, z nichž každý projektoval jiný architekt. Celý balíček, včetně projektové dokumentace, technických řešení nebo stavebních materiálů pochází z finančních darů, které věnovaly neziskové organizace i soukromé firmy. Aby mohly být všechny projekty efektivně realizovány, muselo dojít k optimalizaci a všichni architekti se dohodli na dodržení stejných konstrukčních i materiálových principů, které byly založeny na stropech z trámů a desek, železobetonové nosné konstrukci vyzdívané z cihel z dusané hlíny s příměsí betonu. Všechny projekty následně dozorovali inženýři, kteří se projektu účastnili už od samého začátku.

Zmíněné hliněné cihly jste vyráběli přímo na místě. Narazili jste při tomto procesu na nějaké komplikace?
Cihly se vyráběly v nedalekém městě Ocuilan, odtud se distribuovaly na jednotlivá staveniště. V témže městě se také stavěla naprostá většina domů z tohoto projektu. Cihly vyráběla nezisková organizace Échale, která disponuje speciálním strojem, který míchá beton a hlínu. Nejenže vyrobili všechen stavební materiál, ale místní komunitě celý výrobní proces ukázali a naučili je, jak z těchto cihel stavět. Cihly nebyly stoprocentně precizní, měly různou velikost, ale snadno se řezaly, většinu z nich jsme dokázali upravit do požadované velikosti. Další skvělou věcí bylo, že jsme přizvali místní lidi i k samotné realizaci. Každý se účastnil, jak uměl. Například místní tesaři vyráběli nábytek na míru.

0 PŮDORYS

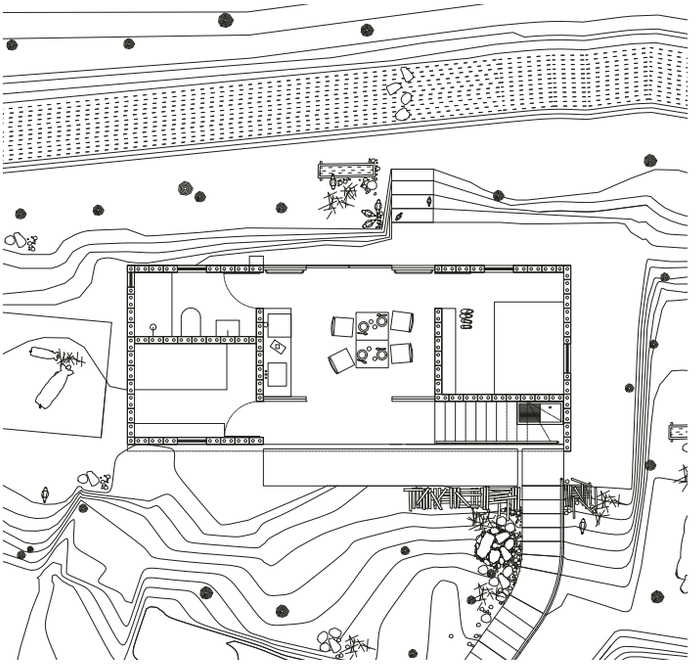

1+ PŮDORYS

0 — 5

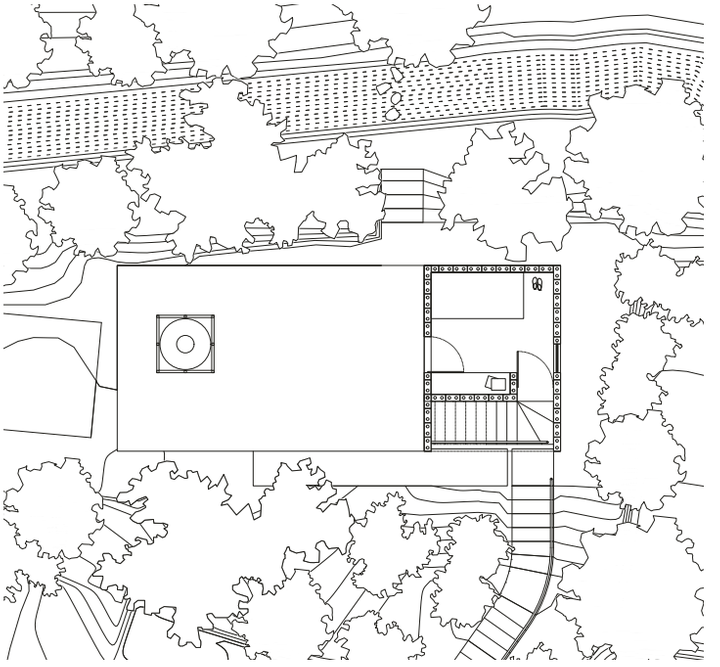

DETAILNÍ ŘEZ

1 železobetonová klenba tl. 150 mm
2 stropní deska tl. 150 MM
3 ztužující věnec 150x200 mm
4 zděná zeď systémem Adoblock (hutněná hlína prolévaná betonem), cihla velikosti 150x300x110 mm, na zdící maltě
5 stropní trámky s deskami tl. 150 mm
6 U-tvarovka cihly systému Adoblock s vyztužením železnou tyčí ve 3/8 výšky
7 kovový rám dveří, tl. 30 mm
8 ocelové ostění, tl. 10 mm
9 kovový rám okna
10 železobetonová základová deska
11 železobetonový základový pas 150x300 mm

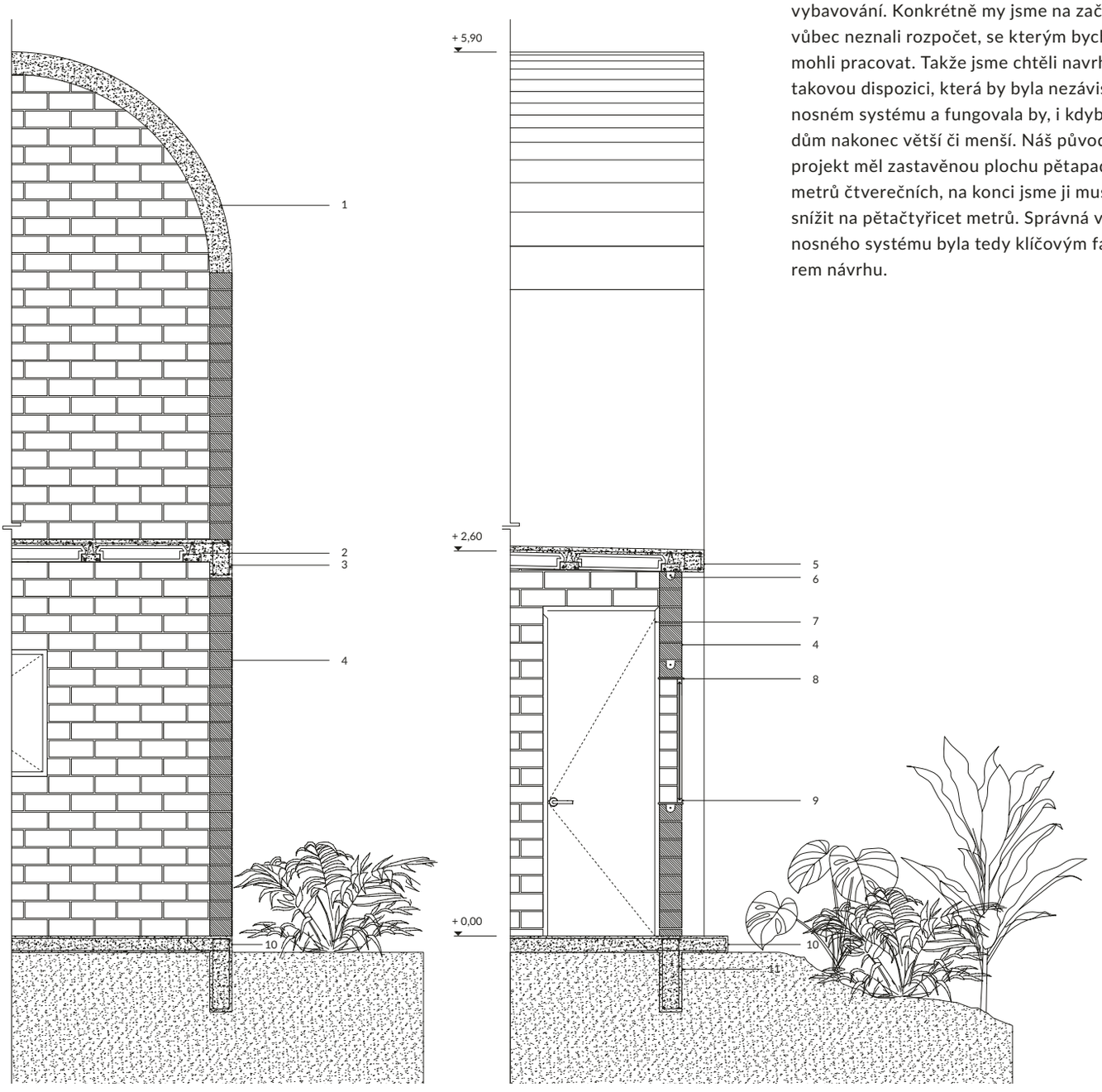

Jak dlouho trvala stavba?
Už i navrhování byl dlouhý proces. Proběhl bezpočet setkání celých týmů včetně architektů a inženýrů, kde se diskutovaly materiály, konstrukční systémy, ale i ekonomické ambice celého projektu. Harmonogram stavby reálně reguloval příliv finančních darů. Na začátku jsme vůbec nevěděli, zda se nám podaří vybrat finance pro vybavení domu, jako jsou například kuchyň nebo ohřívač vody. Pro nás architekty byla výzva navrhnout takovou dispozici domu, která bude umožňovat jeho postupné vybavování. Konkrétně my jsme na začátku vůbec neznali rozpočet, se kterým bychom mohli pracovat. Takže jsme chtěli navrhnout takovou dispozici, která by byla nezávislá na nosném systému a fungovala by, i kdyby byl dům nakonec větší či menší. Náš původní projekt měl zastavěnou plochu pětapadesát metrů čtverečních, na konci jsme ji museli snížit na pětačtyřicet metrů. Správná volba nosného systému byla tedy klíčovým faktorem návrhu.

Klenutá střecha dává domu téměř lecorbusierovský výraz. Byl to „jen“ umělecký záměr, nebo je v tom i nějaký vyšší princip?
Díky za ten lecorbusierovský kompliment! Dům se nachází mimo zastavěné území, je obklopen velmi dramatickou krajinou. Okolní hory jsou velmi unikátní a v Mexické krajině ojedinělé. Cítili jsme téměř povinnost dát tomu domu nástroj pro komunikaci se svým okolím.

V návrhu jste zohledňovali také fyzické handicapy dvou budoucích obyvatel. Konzultovali jste s nimi jejich potřeby během navrhování?
Na začátku celého procesu jsme je navštívili třikrát. Poprvé abychom je vůbec osobně poznali, zjistili, jak žili v minulosti, a pochopili jejich plány do budoucna. Podruhé jsme s nimi diskutovali náš koncept a potřetí jim prezentovali již finální projekt. Tato tři setkání byla zásadní. Kontrolní dny na stavbě probíhaly každý měsíc, samozřejmě jsme se jich účastnili. Dohlíželi jsme také na realizaci nábytku a na projekt a realizaci zahrady.

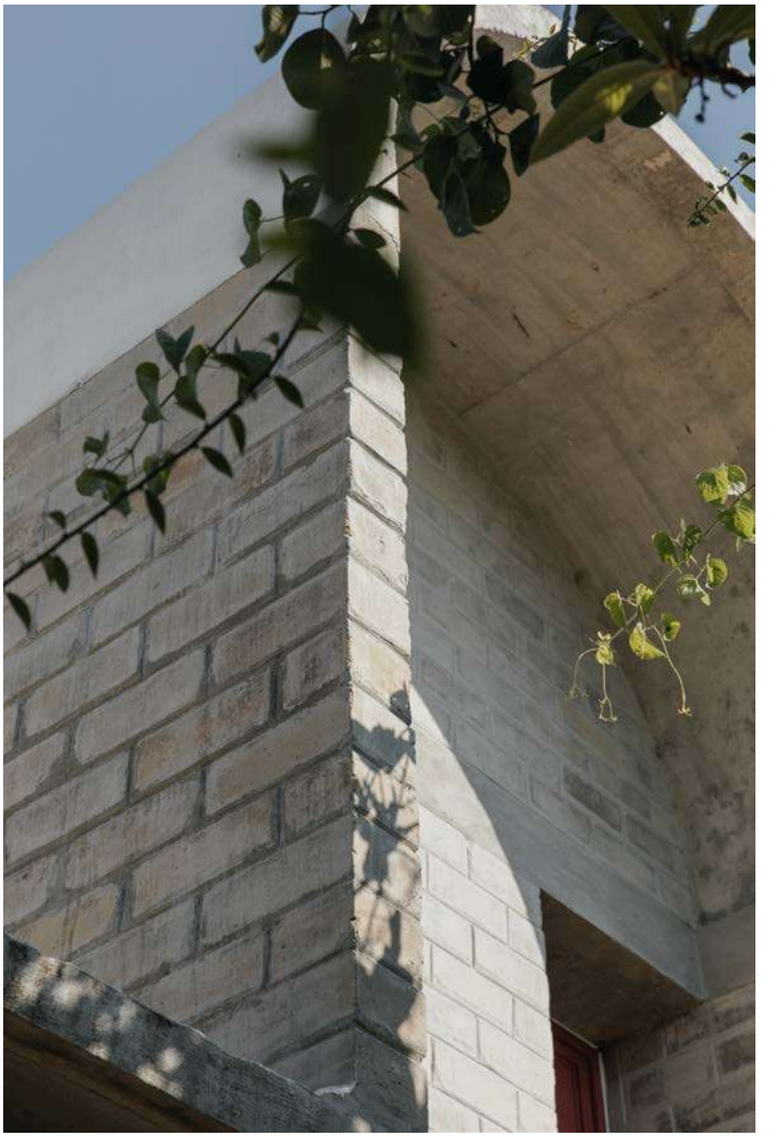

Casa Martha

Místo: Malinalco, Mexiko
Autor: Naso – Patricio Aldrett, Julia Ruiz-Cabello
Spoluautor: Zhang Xue
Návrh zahrady: Aldaba
Návrh nábytku: Nomah
Zastavěná plocha: 45 m²
Realizace: 2017–2020
Foto: Maureen M. Evans

WWW.NASO.MX

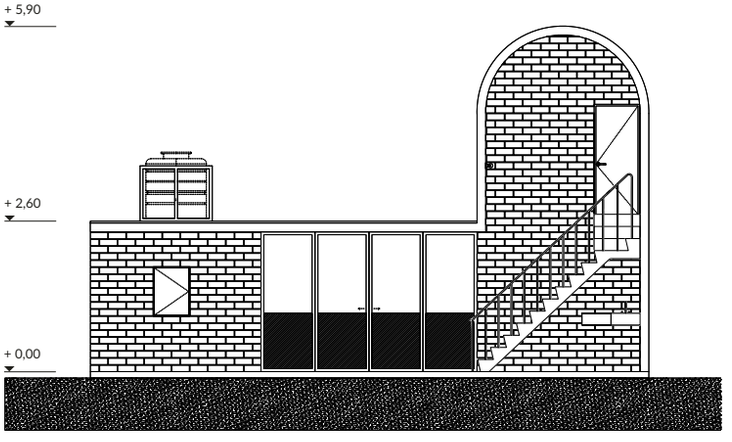

POHLED SEVERNÍ

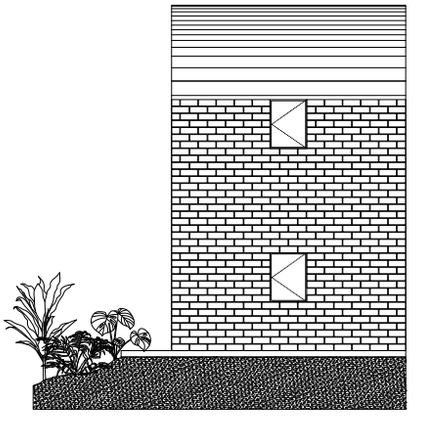

POHLED ZÁPADNÍ